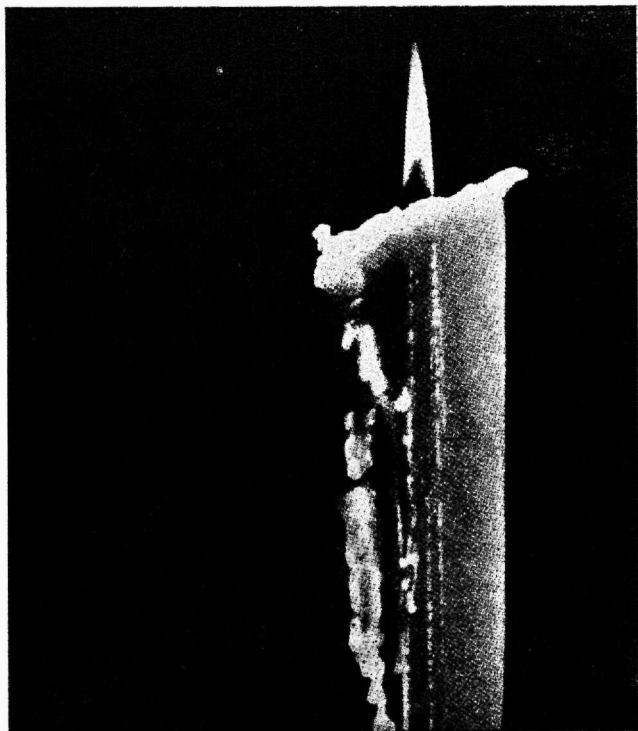

AASTA LÕPP LÄHENE!

RIIGIKOHAN...
LÕPP

Koguge
veel kõik
võimalikud
saavutised
selle aasta
arvele enne
kui aasta
k ü ü n a l
kustub.

(The Insurance Salesman.)

Eesti Lloyd'i Teataja

1932 Kindlustusajanduse ajakiri Nr. 2-3

Enam optimismi!

Alates riigiisade ringkonnast ja lõpetades talutarega võime tänapäeval kõikjal kuulda mõttevahetusi ja harutusi majandusliku kriisi ja raskuste üle, mille all kannatavad kõik rahvakihid. Põllumajanduse toodete hindade tugeva languse tõttu on maamehe sissetulekud äärmiselt vähenenud ja temal on raske täita rahalisi kohustusi. Töösturid on sunnitud piirama oma tegevust. Töötatöliste arv on kohutavalt suurenenud. Kindlapalgaliste ametnikegi sissetulekud on kuivanud kokku. Riigi- ja omavalitsuste teenijad on ärevil koondamise ja palgakärpimise kartusel. Lisaks sellele liiguvad veel igasugused kuuldused nii ajalehtede veergudel kui ka suust suhu krooni kursi kukutamise võimalustest.

Võiks arvata, et säärases olukorras on kindlustusmehel täiesti võimata töötada ja eriti veel saada hanketööl tagajärgi. Kuid tegelikult on meil asi hoopis teisiti. Kõigist hoolimata tegutsevad kindlustusseltsid endiselt, ilma et oleks märgata tagasimeinekut. Preemiad laekuvad rahuldavalt ja uute kindlustuste juurevool pole langenud.

Otse imestusega jälgivad paljudki kindlustusseltside tegevust ja ei suuda leida põhjusi, miks kindlustusala on nii kriisikindel. Kindlustusmees aga ei imesta seda sugugi, sest ta näeb, et mida raskemad ajad, seda suurem on kindlustustarve, seda rohkem vajatakse kindlustuskaitset. Kindlustus ongi selleks loodud, et inimest kaitsta majanduslike raskuste eest, pehmenada hädasid ja viletsust.

Kuid meie tegevuse rahuldavad tulemused ei olene ainuüksi sellest, et kindlustusala on juba loomu poolest kriisikindel, vaid need on ühtlasi ka pingutuste ja vaevarikka töö vili. Ei saa salata, et meiegi peame võitlema raskustega. Tarviliste töötulemuste saavutamiseks, peame tänapäeval nägema enam vaeva kui normaal-aegadel. Meie töö suuremaks takistuseks on üldine pessimism ja hädaldamine raskete aegade üle. Raskuste kaebamine ja kurtmine on kui nakkav haigus, mis kandub üle teistele ja kutsub neis esile usu et nemadki kannatavad raskuste all. Võime leida küllalt inimesi, kel pole mingit puudust

ega põhjust kurta oma olukorra üle, kuid ometi nad teevad seda. Säärane nähe on kahtlemata tekkinud ümbruse mõjutusest.

Kindlustusmees aga ei tohi mingil tingimusel lasta end sel viisil mõjutada ega millegi üle kurta, kuigi tal on selleks põhjusi. Ta peab olema ise optimist ja kandma teistelegi üle optimistlikku meeoleolu. Kindlustusmees on see, kes külvab kõikjale rõõmu ja lootust. Optimism on tänapäeva kindlustusmehele võimsamaks vahendiks, millega võib otse imet teha.

Meie ei tarvitse olla kunstlikult optimistid. Meil on põhjust olla seda tegelikult. Ajalugu näi-

tab, et on olnud ennegi raskeid aegu, mis on alati möödunud. Majanduslik elu pole kunagi olnud püsivalt häa ega halb, vaid on ikka olnud tõuse ja mõõne. See pärast pole põhjust kahelda, et praegusedki raskused mööduvad. Isegi on eeldusi, et praegune kriis on jõudnud äärmuseni ja nüüd võime oodata lahedamaid aegu, mil avanevad paremad töövõimalused. Seni aga peame veel tahtejõudu pingutades suutma enda erke vaos hoida ja raugemata töötahtega ning optimismiga kõik raskused võitma. Jatkugu meil jõudu pingutusiks ja kannatust ootuseks.

Esindaja töökaava.

Nagu iga tööala, nii ka kindlustusala nõuab rahuldavate tagajärgede andmiseks püsivat ja kavakindlat tööd. Vanemad esindajad, toetudes oma kauaaegsele praktikale, loovad omale enamasti ise teatava korra, mille järgi nad töötavad, kuid konjunktuuride alati muutuse tõttu peavad nemadki end vastavalt uutele olukordadele kohandama, oma töökaavasi muutma ja täiendama. Käesolevad read oleksid aga peamiselt määratud esindajaile, kes alles algavad tööd või lühemat aega on tegutsenud kindlustusalal ja seega väiksemaid kogemusi omavad. Vaatluse alla võtame siin kõige pealt elukindlustuse, kui ala, millel töötamiseks Eestis veel õige piiramatud võimalused on olemas.

Alustades tööd esindajana, tuleb kõige pealt kindlaks määrata, kui palju aega suudetakse sellele alale pühendada (paljudel isikutel on kindlustusala vaid kõrvalalaks!). Määratud tööajast tuleb siis püüda kindlasti kinni pidada, sest jättes kindlustuste hankimise ainult juhuhooleks, suudetakse vaevalt mingit tagajärge saavutada. Määratud kindlaks tööpäevad, järgneks töötundide jaotus, kusjuures teatud tundide arv kulub välistööks, külaskäikudeks, kuna õhtul tuleb vast üks tund või rohkem pühendada koduseks tööks, päevase töö analüüsimiseks, saadud andmete ülesmärkimiseks ja järgmise päeva töökaava koostamiseks. Nii siis algaks esindaja tööpäev juba eelneva päeva õhtul.

Töökava kokkuseadmisel on vajalik kõige pealt nende isikute nimestik, keda järgmisel päeval külastada mõeldakse. Valitud isikute kohta tuleks läbi vaadata kõik olemasolevad andmed, et selget pilti saada olukorrast, millises töötada tuleb. Nende andmete märkimiseks oleks esindajail soovitatav seada sisse kaartide kogu. Iga kaardile tuleks märkida isiku nimi, vanus, perekonnaseis, varamuse seis; kui varem juba läbirääkimine on olnud kindlustuse üle, siis selle tagajärjed, eeldatava kindlustuse vorm, kestus, kindlussumma ja külastuse kordamiseks kokkulepitud päev. Sarnased märged oleksid suureks abiks esindajale töö süstematiseerimisel, annaksid otsekohe üldpildi iga kandidaadi kohta ja näitaksid, taktika, millist esindajal selle kandidaadi suhtes soovitatav oleks tarvitada.

Seades kokku töökava, märgitakse esikohale need kandidaadid, kelledega juba aja suhtes on lepitud kokku, siis teised kandidaadid, kelledega läbirääkimiseks päev ja kellaaeg sobivam näib olevat, ja lõpuks tagavaraks veel mõned, juhuks kui eeltähendatuist mõni kodus ei oleks. Nende käikudega oleks tööpäev enam-vähem täidetud. Kodus oleks jällegi esimeseks mureks saavutatud tagajärgede ülesmärkimine ja järgmise tööpäeva kava kokkuseadmine.

Tööpäeva kava kokkuseadmise kergendamiseks on väga otstarbekohane, kui iga nädala lõpul ka nädalakava järgmiseks nädalaks kokku seatakse. Sellesse tuleks märkida mõne kandidaadi nimed, kellede kindlustused nädala jook-

sul tuleb lõpule viia. Samuti tuleks märkida üles võimalikult suur arv isikuid, kelledega läbirääkimisi tuleks pidada.

Sarnase kavakindla töö kõrval peaks veel kasutama ära igat võimalust eeltöö tegemiseks. Võimalikult paljude uute tutvuste sobitamine ühest ja kindlustuse üldpõhimõtete selgitamine teisest küljest, oleksid esinõueteks töö edukusele. Kuid hoidutagu tüütavaks muutumast! Kui on suudetud isikut kaasa tõmmata mõttevahetusse kindlustuse asjus, siis tuleb püüda temaga esijoones leppida kokku aja suhtes, millal teda sobivam oleks külastada, et lähemalt läbirääkida ja selgitust anda. Sellega oleks juba suur samm edasi jõutud, sest kandidaat valib siis ise sobiva aja läbirääkimiseks, on asja vastu rohkem ette valmistatud ja avaldab selgemalt oma seisukoha kindlustuse poolt või vastu.

Kuigi ka juhuslikud külaskäigud tihtigi häid tagajärgi annavad, on nende halbtuseks asjaolu, et isikuid tihtigi kodus ei leita, ehk kuigi leitakse, siis aeg niivõrt ebasobiv on, et kindlustuse üle jutu tegemine ennem kahju kui kasu toob.

Töökava koostamisel tuleb tingimata arvestada ka külastatavate aja väärtuslikkusega. Esindajal tuleb pidada silmas, et mitte ainult tema tööpäev ei ole kindlalt ära jaotatud, vaid samuti võib olla ka igal teisel isikul, kes peab oma ülespidamise eest hoolitsema. Et teiste aega mitte vähem hinnata, kui omaenda, selleks peab esindajal juba varem läbimõeldud olema, mida ta ütelda ja pakkuda

tahab. Ei ole mõeldav, et ühele isikule kõik kindlustusviisid, tariifid ehk kombinatsioonid sobivad, vaid siin tuleb esindajal kiiresti leida vastavalt kandidaadi elusihetidele just selline lahendus, mis võimaldab kindlustuse abil sihtide saavutamist. Selleks peab esindaja siis ka kõige pealt teadma, milleks kindlustatav kindlustust peaaegjalikult vajab.

Tulles tagasi tööaja jaotuse juure, peab mainima, et töökava ei oleks täielik, kui sellesse ei määrataks teatavat aega ka vanade kindlustuste jõushoidmiseks. Raudgenud kindlustus ei kustuta mitte ainult esindaja tasusid sellelt kindlustuselt, vaid põhjustab suuremalt jaolt isiku kaotsi minekut ka iga teise võimaliku kindlustuse jaoks. Seepärast on tähtis, et esindaja püsivalt peab silmas ka jõusolevaid kindlustusi, sest need

soodustavad uute kindlustuste hankimist.

Lõpuks oleks veel soovitatav, et esindajad püüaksid võimalust mööda osa oma vabaajast pühendada seltskondlikule tööle. Selleks on võimalusi olemas igal pool. Iga tund, mis sellele alale pühendatakse, tasub end mitmekordselt. Seltskondlistes organisatsioonides töötades leidub palju võimalusi uute tutvuste loomiseks ja lähimate sidemete sõlmimiseks. Ühised huvid sellel alal võimaldavad läbikäimist paljude autoriteetsete isikutega ja nende soovitusel võivad aidata kaasa eriti seal, kuhu esindajal väljavaated tagajärgede saavutamises puuduvad

Kavakindel ja püsiv töö, mõeldukad kuid veenvad sõnad, võimalikult suur tutvusringkond — need on põhialused, mida vajab esindaja, et saavutada edu.

Kindlustuskestus.

Mida enam elukindlustus levib kõikidesse rahvakihtidesse, seda enam tekib tarvidust kindlustuse eriviiside järgi. Kõikide erisoovide ja eritarviduste rahuldamiseks ongi kindlustustehnika loonud väga rikkaliku valiku kindlustusmooduseid. Vanasti tunti ainult puht surmajuhu kindlustust, kus kindlustussumma maksti välja ainult surma korral. Aegajalt seati elukindlustusele ikka suuremaid ja laialdasemaid ülesandeid. Omakste hooldamise ülesande kõrval pidi elukindlustus sisaldama ka võimaluse tagavarasid koguda endagi

vanaduspäiviks. Nii tekkis meile hästi tuntud segakindlustus surma ja üleelamise korraks. See kindlustusviis on kõike enam läbi löönud terves maailmas. Kaugelt suurem osa elukindlustusi on meilgi segakindlustused. Meie eluaegne surmajuhu kindlustus on õieti ka segakindlustus, sest kindlustus lõpeb kindlustatu 90 eluaastaga ja kindlustussumma maksatakse siis välja igal juhul, ka siis kui kindlustatu on veel elus

Kui kõneleme ainult segakindlustusest, siis see veel ei anna meile küllalt selget pilti sellest

kindlustusviisist. Siin mängib väga suurt osa kindlustuskestus, mis annab kindlustusele jubakindla ilme. Pikaajalised kindlustused erinevad nii mitmegi omaduse poolest lühiajalistest kindlustustest.

Nagu juba tähendasime, on segakindlustusel kaks ülesannet: omakste hooldamine ja kokkuhoid. Segakindlustus koosneb õieti kahest eraldi kindlustusest: surmajuhu kindlustusest ja üleelamise kindlustusest. Esimene täidab omakste hooldamise ülesannet, teise abil teostatakse kokkuhoidu. Kõigi kindlustuskestuste suhtes ei ole aga need kaks kindlustust ühendatud kaugeltki mitte ühesugusel määral. Mida pikem on kestus, seda rohkem sisaldab segakindlustus surmajuhu kindlustust ja seda enam on tõstetud esile omakste hooldamise moment. Lühiajalised segakindlustused aga sisaldavad suurel määral üleelamise kindlustust, kus omakste hooldamise ülesanne on surutud tahaplaanile. Täpsema ja kujukama pildi saame sellest, võrreldes vastavaid preemiaid. Nagu segakindlustus ise koosneb surmajuhu kindlustusest ja üleelamise kindlustusest, nii koosneb ka segakindlustuse preemia kahest osast — üks osa on surmajuhu kindlustuse oma ja teine osa on üleelamise kindlustuse oma. Tabelist näeme, millises erinevas vahekorras on need preemiaosad

mitmesuguste kindlustuskestuste juures. Tabelis on mõlemad preemiaosad antud protsentides kogu kindlustuse preemiast 35-aastase isiku puhul. Teiste vanuste juures see vahekorrad küll pisut erineb, kuid üldpilt jääb ikkagi samaks. 15-aastase kestuse puhul läheb ainult umbes $\frac{1}{5}$ osa kogu preemiast omakste hooldamise otstarbeks, kuna tervelt $\frac{4}{5}$ läheb kokkuhoiu otstarbeks. 35-aastase kestuse juures aga omakste hooldamise preemiaosa on juba $\frac{3}{4}$. Kuna enamikul juhtumel surmakorral makstav summa määratakse omakste hääks ja üleelamise summa jäetakse enese kasustada, siis võime sellest tabelist ka näha,

Kindlustuse kestus	P r e e m i a o s a d	
	Omakste hooldamise ehk surmajuhu kindlustusele	Kokkuhoiu ehk üleelamise kindlustusele
10 a.	13 %	87 %
15 "	22 "	78 "
20 "	34 "	66 "
25 "	47 "	53 "
30 "	61 "	39 "
35 "	75 "	25 "
40 "	86 "	14 "
eluaegne	100 "	0 "

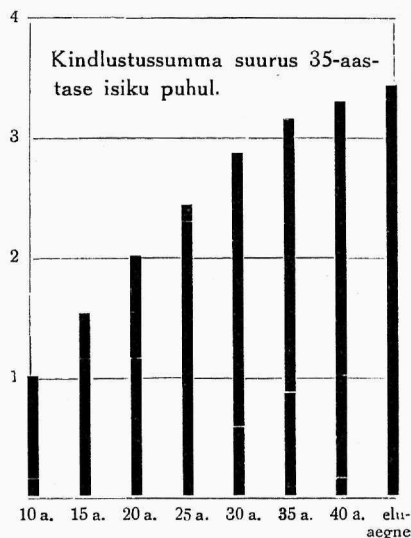
millisel määral ühe või teise kestuse puhul on kindlustatu altruism ühendatud tema egoismiga.

ELUKINDLUSTUS on parim vahend, mille kaudu võib nii perekonna kui ka enda eest hoolitseda.

Võib tekkida küsimus, milline kindlustuskestus on ühel või teisel juhtumil otstarbekohane. Millisel määral on tarvilik teostada omakste hooldamist ja tagavarade kogumist, see oleneb igapäev eloludest ja majanduslikest võimalustest. Normaalne on muidugi laiendada kindlustust sellele vanusele, mil kindlustatu töövõime langeb õige tunduvalt, s. o. 60—65 eluaastani. Kuid igal juhtumil on esmajärgulise tähtsusega ikkagi omakste hooldamine, kuna kokkuhoidu tuleb teostada võimalust mööda. Lühiajalistel kindlustustel, kus kokkuhoiu moment esineb suurel määral, on preemia võrratult kõrgem kui pikaajalistel kindlustustel. Olles koormatud kõrgete preemiatega, ei suuda lühiajalise kindlustuse pooldaja lunastada nii suurt kindlustust, mis annaks omakstele küllaldase kindlustuskaitse. Kuivõrd kindlustuse hind oleneb kindlustuskestusest, seda näitab piltlikult joonis, milles ühe ja sama maksu eest saadavate kindlustuste suurused on kujutatud püstjoontena. Pikaajaliste kindlustuste summad on isegi mitu korda suuremad kui lühiajaliste omad.

Tänapäeva oludes, kus suuremal hulgal kindlustusvõtjaist on ainelised võimalused piiratud, tuleks peaaegselt kasutada pikaajalisi kindlustusi, mis võimaldavad väiksema preemiakulu eest suurema kindlustuskaitse. Pikaajalistel kindlustustel on ju kõik hääd omadused, on odav, annab kõrge kindlustuskaitse ja neis on esikohal omakste hooldamise ülesanne, mis on eriti tähtis majandusliku kriisi ajal, kus perekon-

natoitja surma korral on perekonnal üldise tööpuuduse tõttu vähe lootust teenistuse leidmiseks.

Toome veel ühe asjaolu, mis tingib pikaajaliste kindlustuste kasutamist. Meil leidub praegu küllalt sääraseid inimesi, kes kartes krooni kukkumist ei söanda võtta elukindlustust, sest nad arvavad, et see tehing toob neile krooni kukkumise korral ainelist kahju. Huvitav on aga see asjaolu, et need samad krooni kukkumise kartjad ikkagi kindlustavad oma varanduse tule või muu õnnetuse vastu ja seejuures kahjusaamist ei karda, kuid kõige väärtuslikuma vara enda töövõime — jätavad kindlustamata. Krooni kukkumise võimalus ei õigusta sugugi jätta perekonda saatuse hooleks. Kes kardab rahaväärtuse langemist, see ei tarvitse ju võtta säärast elukindlustust, mis oleks suurel määral seotud kokkuhoiuga. Valides küllalt pika kindlustuskestuse, võime elukind-

lustuses suruda kokkuhoiu momendi kuitahes alla ja tuua esile puhtal kujul perekonna hooldamise ülesande. Peale selle on sääraseid elukindlustused veel kõige odavamad. Meie poliisitingimused jätavad pealegi veel võimaluse pärastpoole, kui olud muutuvad stabiilsemaks, kindlustusviisi vastavalt muuta, nii et kind-

lustatu võib enda äranägemise järgi ka kokkuhoidu teostada. Sääraseid muutmisi võimaldab selts alati, isegi ilma uue arstliku järelevaatuseta Krooni kukkumist kartjate poolt kapitali kogumisest loobumine on arusaadav, kuid elukindlustusest loobumine, mille ülesandeks on perekonna hooldamine, pole millegagi põhjendatud.

Elukindlustus ja väärtpaberid!

Milliseid soodustusi pakub kapitali paigutus väärtpaberitesse koos elukindlustusega, sellest siin lihtne näide: Keegi 45-aastane isik omab 1500 krooni sularahas ja tahaks seda võimalikult kindlalt ja soodsalt paigutada. Kuna parajasti on võimalus osta võrdlemisi kindlaid 6-e intressilisi väärtpabereid 50 protsendilise kursiga, siis võib ta neid omandada nominaalväärtuses 3000 krooni eest. Kuid ta ei lepi aga ainult sellega, vaid silmaspidades omakste tulevikku ja arvestades väärtpaberite hinna kõikumust, otsustab sõlmida ka veel elukindlustuse lepingu ja kindlustuse preemiade katteks kasutada väärtpabereilt saadavaid intresse. Elukindlustus 3000 krooni peale 20 aasta kestusega vajab preemiadena kulu ümarguselt 150 krooni aastas, väärtpabereilt saab ta aga intresse 180 krooni aastas. Seega saavad preemiad vabalt kaetud.

Isiku enneaegse surma korral oleks kapital, kui paberite väärtus püsib endisena, kolmekorseks suurenenud. Nimelt on siis pärijate kasustada elukindlustussumma 3000 krooni ja väärtpaberite müügi korral veel 1500 krooni, seega kokku 4500 krooni. Väärtpaberite kursi tõusu korral oleks see summa isegi veel suurem. Kursi languse korral oleks küll paberite müügist saadav summa väiksem, kuid kindlustussummapüsiksaga muutmatult 3000 krooni. Ka üleelamise korral oleks olukord umbes sama või paremgi, nimelt sel juhul kui kindlustusele langevaid dividende kasutatakse kindlustussumma kõrgendamiseks. Nagu sellest näha, oleks sarnane kapitali paigutus vägagi otstarbekohane. Praeguse majandusliku olukorra juures võiks kindlustust väga hästi kasustada kapitali paigutuseks kas täiesti iseseisvalt või seoses teiste võimalikkude kombinatsioonidega.

Inkasso ja hanketöö.

On tõsiasi, et uute kindlustuste hankimiseks pakub head võimalust esindajale tema esindusse kuuluvate kindlustuste preemiatega inkasso. Olulisemaks hüveks sealjuures on, et kindlustusvõtjad teda juba isiklikult tunnevad, kuna võõrast esindajat ikkagi teatava umbusaldusega koheldakse. Ühtlasi tunneb ka esindaja igat kindlustusvõtjat ja tema majanduslikku olukorda, teab milliseid kindlustusalasid ta veel vajaks, milliste vastu temas veel huvi võiks äratada. Siinjuures tuleb eriti rõhutada seda, et igat isikut individuaalselt, temale kohaselt käsitatakse, kuna valimatult igasuguste kindlustusalade ja -viiside pakumine vaevalt tagajärgi annab.

Kasseerides näiteks tulekindlustuse makse elumajakindlustuse pealt, võib vastavalt olukorrale otsekohe kõne alla tulla korterisiseseseade kui ka muu vallasvara kindlustus, murdvarguse kindlustus või muu ala; ühtlasi tuleb aga püüda selgusele jõuda väljavaadetes elukindlustuseks, kuna seda vajab igaüks, nii rikas kui vaene.

Eriti peaksid aga esindajad, olles inkasso kaudu püsivas ühenduses oma kindlustusvõtjatega, püüdma tähelepanna igat muudatust kindlustusvõtjate elu- ja olukordades ja neid võimalust mööda ära kasutada. Uute majade ehitamine või ost võimaldab uute tulekindlustuste hankimist, pere-

konnaseisu muudatused — abielumine, laste sünd, annavad võimalusi uute elukindlustuste sõlmimiseks, palgaolude või muude sissetulekute paranemine annab kergesti tõuget lisakindlustuste sõlmimiseks. Kõiki sarnaseid olukorra muudatusi võib esindaja jälgida ja ära kasutada inkasseerimise juures. Sealjuures oleks veel võimalik teateid ja soovitusi saada kliendi sugulaste ja tuttavate kohta, kellel kavatsusi on olnud kindlustusi sõlmida või kelle juures teatavaid muid eeldusi on tagajärgede saavutamiseks.

Igatahes on kindel, et esindaja, kasutades ära neid tähelepanekuid kui ka kõiki teisi võimalusi, alati suudab oma kindlustuste portfelli täiendada.

Seepärast tuleb rõhutada, et ükski esindaja, kellel on tahe edasijõudmiseks ja vastutustunne oma tööala vastu, ei tohiks leppida ainult inkassoga. Ka selts ei saaks sellega rahul olla, sest üldiselt võiks ju olemasolevate kindlustusmaksude sissekasseerimist toimetada palju lihtsamalt ja odavamalt, kuid põhimõtteks on olnud, et kasseerimine ühtlasi ka abiks oleks uute kindlustuste hankimisel. Seda peaksid ka esindajad silmas pidama ja kasseerimisel esinevaid kindlustusvõimalusi kõigiti ära kasutama. Edu oleks tingimata märgatav.

Laanelased.

Laane vana peremehe Märdi matused olid mööda ja matuselisedki koduteel. Jäänud oli vaid kolm kaugemaa võorast — noore peremehe vend ja õde õemehega.

Alles nüüd, kui talu oli tühjenenud võorastest, siirdusid noore peremehe Antsu mõtted minevikust olevikku ja tulevikku. Ja siis Ants nagu jahmatas.

— Kus Anna on, pööras ta küsides oma naise poole. Sealjuures tundus talle enese häälgi vähe õudsenä.

— Läksid mehega võorastetuppa. Eks neil ole nüüd palju rääkida, sähvas perenaine pead tõstmata.

— Ja August?

Kadunud isa toas see magistrihärä. Perenaise hääles tundus meelepaha ja võorastust.

Nii selliseks oligi kõik muutunud pärast isa surma. Ants istus raskelt kiiktooli, sütitas piibu ja jäi mõttesse.

Laane kolmikuks oli neid varemalt nimetatud. Ja alati neid noorpoelvel seltsis nähtigi. Võib olla osalt ka seetõttu, et nad olid jäänud noorelt emata. Ilus oli olnudki see nooruspõli. Eriti raske oli aga lahkumine kui üks neist sellest pesast välja lendas, kui Jaan Metsmaa viis õe Anna omale linna naiseks. Vend August jäi küll veel teise jalaga vanasse kodusse — tuli kooli vaheajal jõuluks ja suveks Laande. Kuid siiski olid nad kolmekesi nagu üks. Neil oli alati üksteisele usaldada seda, mida teistele ei usaldatud. Isegi siis

kui Ants tõi Miina talusse perenaiseks. Kuigi Miina oli hea perenaine, tuli ta ikka hiljem nende eluteele, ega suutnud mõjutada õe ja vendade ühtekuuluvust.

Aga nüüd? Ja siin pörkas Antsu mõte nagu vastu külma kaljut. Nüüd muutuks kõik. Ei ainult väliselt nagu siis, kui Anna läks mehele ja August ülikooli. Vaid ka sisemiselt. Ja see oli palju raskem.

— Nüüd siis Laane laguneb?

Jaakko silmas oma naist, kelle pilgus oli sünge ja kalk ilme.

Või siis nüüd Laane jagatakse?

Perenaine noogutas vaid pead. Teadis ju temagi, et Laane oli terve, mida ei võinud jagada. Ja kuigi oleks jagatud, mida nad siis nende osadega oleks peale hakanud. Seda oli perenaine juba ammu mõelnud, et kui vana isa kaob... Ja üks tal olnud õiguski nii mõelda. Olid ju neil lapsed, kes tahtsid kasvatust. Ja oli ju Ants töötanud talus kümme paremat eluaastat sel ajal, kui need teised... Teadis ta ju väga hästi mis Laane Antsule oli.

— Kui jätaksid oma osa talusse, algas Ants, vahest ehk obligatsiooni vastu, siis katsuksin aastate vältel maksta.

Miina muigas lootusetult.

— Obligatsiooni vastu. Arva kui suur see obligatsioon siis peaks olema. Vähemalt kümnetuhat krooni. Ja seegi oleks juba suur vastutulek nende poolt, kui sellist üldse võiks loota. Kuigi nad siis lepiksid paraja protsen-

diga ning kahekümneaastase maksuajaga tuleks meil ikkagi aastas maksta neile sada tuhat.

Ants vaatas imestades naise otsa.

— Küll sinul on hästi väljaarvatud.

— On küll. Õpetaja juures arvasime. Sadatuhat puhast raha. Vaevalt siis küll oma suhu midagi jääb.

Peremees ei vastanud. Ainult kortsud otsal süvenesid.

— Mis tühja siin ikka mõelda. Ega nad ikka ootama hakka. Raha nad tahavad, ega muud midagi. Kül näed, et müüvad Laane. Noh mis häda siis meilgi on, eks ostame saadud rahaga mõne popsi-koha. Eks nad siis ole rahul.

Veri tungis Antsule pähe. Miinal polnud õigust kõneleda nii tema õest-vennast. Ei! Tugev rusikas paugutas vastu kiiktooli käepuud.

— Küllalt juba!

Perenaine kahvatas ja kumardas töö juure. Raske vaikus täitis toa.

— — —

Võõrastetoas oli jutt olnud samuti äge. Jaan Metsmaa ei olnudki kõige rahulikum inimene maapääl. Ta oli asjast kinni haaranud kõige oma tulisusega, kuna Anna oma tagasihoidlikkusega püüdis asjata leida sobivamat lahendust. Viimaks katkeski Metsmaa kannatus, nii et ta sähvas naisele:

— Oled aga sina vast naine ja ema!

Kui Anna pöördus mehe poole, oli ta näol nõutu ja küsiv ilme. Kõige südame soojusega oli ta pooldanud venda ja Laanet, kuid

selle uue pealetungi vastu ta ei osanud ennast kaitsta.

— Ütlen seda mida mõtlen. Sina ei taha kuuldagi Laane müümisest. Noh hea küll, siis tea ka mis tähendab minule, kodule ja lastele see, et hoolitsed enam venna kui meie eest. See tähendab meie kõikide otsa! urises Metsmaa. Ja lisas siis vaiksemalt. Ajad on rasked ja nii kaugele need on minu viinud. Laanest saadud 5000 krooniga küll pääsesime kõigist üle, aga kui ei, siis ei.

Anna pöördus kõrvale. Ta ei tahtnud mehele näidata kui raskelt selline ootamata hoop temasse mõjus. Tema arvates tundus küll äril olevat raskusi, kui et lõpp oleks — seda ta ei osanud mõeldagi. Armas Jumal! Ja lapsed . . .

— — —

Kadund isa kambris istus August ja püüdis selgitada mõttele.

Ta oli lootnud, et isalt jääb järele raha. Oli ju Laanest müüdud viimastel aastatel metsagi. Aga raha ei olnudki pangas rohkem kui ligi tuhat krooni. See oli ootamata. Aga üks ehitatudki möödunud aastal ju mõndagi.

Äkkitselt ilmus ta mõttesse kaunis neid ja oma kodu, kuid nüüd pidid need saama vaid unelmaks.

Laanel ei siis olnud raha, ega polnud seda lootagi.

Esimene kord tekkis mõte: kui müüks Laane!

Ta tõusis püsti ja käis ruttu edasitagasi. Kuidas võiski selline mõte tekkida!

Laane võõrastele?
Laane mis kuue põlve vältel oli

siirdunud isalt pojale. Põlvest põlve olid laanelased vedanud ühelepoole ja selle tõttu oli talu muutunudki ümbruskonna parimaks ja kuulsaimaks siin maa südames. Ja nüüd peaks tema murdma selle ahela.

Ei! Tulgu mis tuleb, Laanet ei müüda. Sellega ei oleks tema kunagi nõus.

August ohkas kergendatult. Jõudnud mingisugusele otsusele oli tal jälle nii hea olla. Mis sellest, et see otsus oligi eitav.

Mis ime see siis nüüd on, et mina istun siin üksinda, et terve talu on vaik ja nagu võõras ning vihane. Arusaadav — me kõik mäletseme ühte ja sama. Igaüks oma nurgas.

— Sina siin üsna üksinda?

Ants seisis uksele.

— Nii. Tahtsin rahulikult vähe mõelda.

Ants kehtas nõutult õlgu.

— Ja tagajärg?

Vend tuli lähedale.

— Tagajärg on see, et midagi peab tegema ja õige ruttu. Muidu see vaikimine mürgitab kõik meeled Laanes.

— Peab tegema, kordas Ants pikaldaselt. Mida siis? Meie huvid on nüüd esimest korda üksteisele vastu. Ja nii, et ei tea kuidas neid lahendada.

August tahtis midagi öelda, kuid jättis selle tegemata. Tema

poolt oli asi selge. Aga oli ju veel kolmaski pärija — Anna. Ja Annagi oli täis Laanelane. Kuid Metsmaa oli raskustes. Puhas raha oli temale hädasti vaja. Selle tõttu polnud ka Laane Antsul pääsmist. Niivõrd ta õemeest tundis.

Kui oleks nii nagu enne, et küsiks isalt nõu.

— Ants, hüüdis August vaimustunult. Kas mäletad, et isa oleks jätnud lõpuni mõtlemata mõne meisse ehk Laanesse puutuva asja.

Vanem vend raputas pääd. Ei, ei kunagi. Kuid ta ei mõistnud siiski mida August mõtles.

— No nii, siis on ka asjata, et meie siin istume ja pead murrame. Olen kindel, et isa on lahendanud kõik. Mäletad ehk veel tema kirjalikke nõuandeid kui olime linnas koolis. Meie peame ka nüüdki kätte leidma vaid tema nõuande.

Järgnes vaikus. Lahendus tundusgi nii lihtne. Seda polnud Ants mõelnudki. Ja kui August nüüd selle peale tähelepanu juhtis, tundus Antsustki, et isa ei võinud jätta lahtiseks nii tähtsaid küsimusi nagu oli Laane ja lapsed. Mingisuguse lahenduse pidi isa ometi jätma. Oli see milline tahes, pidi see olema siiski parim.

Ja siis sõnas August: meie peame selle leidma. Ega siin suurt

Keegi pole kahetsenud,

et on võtnud elukindlustuse. Kes aga seda pole teinud, sellel seisab ees kibe kahetsusetund.

otsimist polnudki. Kirjutuslaua sahtlis oli kõige peal tuntud otsejoonelise käekirjaga kirjutatud kiri.

Vendade pilgud lendasid mööda ridu.

Meil laanelastel ei ole olnud kombeks, et sugupõlvede vältel oleks olnud omavahelist riidu ja kadedust, või et võõraid oleks kutsutud lahendama meie perekonna asju. Seepärast kirjutan lastele oma viimse tahtmise. Teen seda kindlas usus, et kumardute nende ridade kohale veel kord kuulama minu nõu kuidas Teil tuleb korraldada oma vahekorrad. Nagu teate, olen alati püüdnud anda Teile võrdselt seda, mida keegi kõige enam on vajanud ja osanud hoida. Nii teen seda ka nüüd.

Elades oli see hõlpus teha. Selleks ajaks aga kui mind enam ei ole, on see palju raskem. Nõmme talu jagati pärast vanaperemehe surma neljaks osaks, ja sealt algas ka nõmmelaste viletsus: uued talud olid liig väiksed ega elatunud need oma harijaid. Mäepealse Kustas tegi obligatsioon iseги aampalkide peale, et osta isa talu kaaspärijatelt, ega suutnud siiski vastu pidada. Oksjonihamer siingi otsustas. Männiku lapsed ei suutnud kokkuleppida päranduse jagamisel igaüks vedas omapoole ja talu müüdi juutidele. Olen näinud liig palju selliseid Nõmme, Mäepealse ja Männiku talusid, et oleksin võinud jätta hoolitsemata Laane tulevikust. Olen kasutanud

ainust abinõu mis maamehel võib olla, et anda iga lapsele ühevõrdselt ja päästa nende isatalu lagunemisest.

Laane talu jäägu kõige inventaariga Antsule, nii nagu see omal ajal siirdus jagamatult minu isalt minule. Ometi on minu soov, et Anna ja August ei jääks liig võõraks oma esiisade kohale, seepärast aidaku Ants ehitada neile suvimajakesed Laanejõe kaldale. Anna ja Augusti päranduseosaks määran oma elukindlustuse 10.000 krooni suuruses, pool sellest kummalegi. Anna kaasavara ja Augusti kooliraha tasandavad selle osa mida nad Antsuga võrreldes nüüd vähem pärivad.

Ja nüüd ei ole minul enam palju öelda. Teie olete olnud head lapsed. Kui sulen silmad, on minu viimne mõte: Jumal õnnistagu mu lapsi ja hoidku neid üksteisele lähedal. Märts Laan“

Lugenud lõpuni istusid vennad kaua aega hääletult. Neil oli nii kerge olla. Isa oli veel korra vastanud. Väljas lõhnas kevadöö.

— Selline oli meie isa, lausus viimaks August tasa.

Ants surus kõvasti venna kätt.

— Nüüd alles mõistan, ütles ta hetke järele, kuhu isa tarvitas raha. Imestasin mõnikord neid igaastasi makse. Kuid temal ei olnud tavaks seletada selliseid asju. Ja isal oli täiesti õigus: elukindlustus on maamehe õige abinõu. (Leimaus.)

Teadaanne ukسل.

Häätelt avanes kontori uks ja kirjutuslaua taga istuv direktor Mägi nägi sisse astuvat noormehe.

— Tere hommikut härra direktor, ütles võõras viisakalt ja istus rahulikult tugitooli. — Tulin Teie abikaasa pärast.

Direktor Mägi pani sule käest ja jäi võõrast imestanult vaatlema.

— Minu abikaasa?

— Just nii, Teie abikaasa. Mõtlesin, et tema ehk sooviks hakata näitama uut kudumisemasinat siin vastas olevas kaupluses. Tööaeg oleks hommiku kella kaheksast kuni kella kuueni õhtul, vahe peal üks tund eineks ja puhkuseks.

— Kuidas? Minu naine peaks hakkama näitama kudumisemasinat. No kuulge . . .

— Või ehk tahaks ta hakata meelsamini müüjannaks viiekümne krooni kuupalgaga? segas noormees innukalt vahele.

— Aga kuulge ometi, noorherra, hüüdis direktor Mägi näost tulipunaseks. — Teie olete nähtavasti plehku pistnud mõnest hullumajast. Arvate, et minu naine otsib kohta. Küll mina juba ise hoolitsen oma naise eest, ilma et Teil vaja oleks toppida oma nina võõrastesse asjadesse.

Noormees aga sõnas edasi:

— Noh kui Teie abikaasa ei sooviks sellist teenistust, võiks ta saada kodutööd. See vastas olev kauplus hängib muu seas hotellidele igatlaadi pesu ja Teie abikaasa võiks selle õblemisega teenida paar krooni päevas.

— Minu naine ei soovi üldse teenistust. Teie . . . Teie . . .

— Peale selle, vastas võõras segamatult, on Teie poeg juba nii vana, et temagi võib aidata natuke teenida, kas või ajalehe müügiga pärast koolitunde.

— Noorherra, hüüdis direktor Mägi. — Minul on parematki teha kui vaielda hullumeelsega. Teeksite ehk targemine kui katsuksite hoolitseda mõne teise perekonna eest. Mina juba hoolitsen omade eest. Niikaua kui istun siin laua taga ei tarvitse minu naine otsida omale palgatööd ega teenistust.

— Ja vajab ju vastas kauplus kassahoidjatki, lisas noormees nagu iseenele juure.

— Direktor Mägi tõusis vihaselt püsti.

— Nüüd mina lähen vastas-olevasse kauplusesse, et saada teada, milleks nad saadavad Teid oma hullumeelsete ettepanekutega minu juure.

— Ah nii? Ega see kauplus pole mind saatnudki.

Mis? Ei ole saatnudki? Kes Te siis õieti olete?

— Olen elukindlustuse seltsi esindaja?

— Elukindlustuse seltsi esindaja?

— Just nii. Mõödudes Teie kontorist, mõtlesin, et milliseks kõik siin muutukski, kui ühel heal päeval oleks teadaanne ukسل, et äri on likvideeritud omaniku surma tõttu. Mõtlesin, et mida siis Teie abikaasa teeks. Võib olla võtaks

ta meeleldi vastu mõne sellise pakkumise nagu siin esitasin. Tean väga hästi, et Teie abikaasa ei tarvitse nüüd mingit teenistust. Aga kui siiski selline teadaanne pandaks uksele. Andestate ehk, et esitasin asja Teile ka sellestki küljest. Võib olla pole Teile sellised asjaolud meelestunudki.

— Ja nüüd katsuge, et koristate ennast siit — aga õige ruttu.

— Head päeva, härra direktor.

— Noormees tõusis ja väljus.

Kui direktor Mägi jäi üksinda ei töö sujunudki enam hästi. Mõtted olid laiali. Ta vahtis lakke, tõusis siis püsti ja sammus nurgast nurka. Äkitselt läks ta akna juurde ja avas selle. Teisel pool tänavat seisis sama noormees ja ootas tänavaraudtee vagunit.

Direktor Mägi hüüdis ja noormees pööras vaatama.

Ehk andestate ja astute uuesti sisse, tahaksin Teiega siiski lähemalt kõneleda sellest elukindlustuse asjast.

(The Prudential Weekly Record'i järele.)

Onu saladus.

— Mehed, kohv on valmis.

Ütles perenaine ja pöördus kööki tagasi. Karla hüppas põrandale ja hõõrus une silmist. Vana Jüri aga mõmises ja keeras teist külge nagu alati pühapäeva hommikul kui pole kiiret kuhugi

Pühapäeva ülikond seljas mõtles Karla minna naaberkihelkonnas asuvale onule võõrsile. Onu oli vanul päevil ostanud enesele oma majakese.

— Noh kas Jüri ei tulnudki, küsiti köögis, kui Karla astus sinna.

— Või siis Jüri nüüd pühapäeval hoolib muust maailmast, tähendas vana Leena, Jüri alatine riunorija.

— Oma asi. Kahju ainult, et kohv jahtub, ütles perenaine.

Kuid juba Jüri tuligi. Ta seis hetke uksele nagu ilmutis ja läks siis silmi pilgutades laua juure.

— Noh mis selle unekoti nüüd äratas? imestas Leena. Kohvi lõhn vist ninna hakkas?

Jüri ei vastanud midagi, põrnitses vaid altkulmu Leenat ja jõi kohvi edasi. Leena märkas, et seal pool ei võeta vastu vaenukinnast ja seepärast viskas ta pommi teisale.

— Karla mõtleb vist kosja minna, et juba kohe hommiku vara enese nii toredaks on teinud. Olge aga tüdrukud nüüd valvel.

— Mis seal tüdrukutel nüüd loota, minul on ju Leena silmas, naljatas Karla kuigi ta Leenast ei hoolinud. Leena vastas veel midagi, kuid Karla ei kuulnud seda enam. Ta läks tuppa tagasi ja algas valmistuma reisile.

Jüri oli juba kohvi joonud ja tuli tuppa tagasi. Istus raiepakule, kobas taskus ja pistis piibu suitsema.

— Oleksid öelnud selle Leenale, et . . . Tuleb rääkima teistele kosimisest, selline vanatüduruku tükk, ütles ta Karlale.

— Noh mis mina nüüd . . .

— Ja aga sellele oleks kõlvanud. Või miks Sina siis ei võiks kosidagi. Oled ju mehe eas ja mehe eest igas asjas. On need külleluud vähematelgi. Ja oli see kord minulgi. Või oled mõelnud jääda vanaks poisiks nagu onugi, lisas Jüri, kui Karla kohe ei vastanud.

— Pole mõelnud veel seda ega teist.

Ja nii ta oligi. Karlal polnud selles asjas veel mingit kindlat seisukohta. Mis viiga üksi elada kui oskad elu vaid korraldada.

— Muidu olen ma aga vahel mõelnud seda elu, lisas Karla pärast hetkelist vaikust.

— Noh mis sellel siis häda on? vastas Jüri. Teed tööd, mida peremees käsib, istud kaetud lauda ja õhtul lähed valmis voodisse. Ei ole muret vekslitest nagu peremehel ega muudest plaanidest. Ja kuu lõpul pistab peremees kroonid pihku. Neid võid kulutada nii nagu tahad. Minu arust on see päris mugav elu.

— Aga siis edasi? Mis siis kui ei jaksa enam tööd teha?

— Eks siis ole tuba valmis vanade kodus, või olgu siis selle nimi mis tahes. Seal minagi oma vanad päevad mööda saadan.

Jüri oli ikka Jüri. Ta oli omal ajal pärandanud õige hea talu ja saanud naise kaasvarana teisegi talu. Mõlemad olid aga läinud. Nüüd tegi ta tööd teise palgalisena, selle asemel, et teised oleksid teinud temale tööd.

Kuid ega ta kahetsenud. Talle oli sellest küllalt, et ühiskond oli muretsenud vaestemaja vanuse päiviks.

Kuid Karla pidigi juba minema reisile. Ta tõi kuurist jalgratta, hüppas sadulasse ja algas sõitu. Onu uude kodusse oli paarkümmend kilomeetrit.

Sõites maanteel ilusal pühapäeva hommikul siirdus Karla mõttes jälle oma eluküsimuste juure. Oli ta ju nüüd õieti õppe-reisil. Onu oli nähtavasti osanud lahendada selle küsimuse, millele Karla kõige pealt soovis selgitust. Kuidas onu oligi suutnud enesele vanadeks päevadeks soetada eluaseme, selles näis peituvat saladus. Onu oli nimelt kõige elu-aja teinud kingsepa tööd, valmistanud naabritele saapaid ja kingi ning paiganud katkikulunud. Ega selle tööga rikkaks saa, seda teab igaüks. Ja ometigi oli ta jõudnud nii palju raha kokku hoida, et suutis osta omale ilusa majakese.

Karla oli katsunud kokku hoida. Kord otsustas ta siit alates iga kuu palgast panna osa panka hoiule. Mõne kuu ta siis tegigi nii, kuid siis tuli juhuslik rahatarve, sel ajal õige tungiv rahatarve, kuigi see hiljem ei näinud olevatki nii hädapärane. Nii jäigi seekord pangas käimata — jäi teinegi kord. Isegi välja võtta tuli panga hoiusummast. Seda küll oli veel natuke järel, kuid siiski nii vähe, et sellega suurt midagi ei oleks võinud teha. Kuidas võis küll onu toimida, et ta enesele nii suure varanduse suutis koguda. Sai ju tema oma töötasu alati väikestes summades.

Juba lõppeski tee. Tõesti ilus oli see onu maja. Onu ise juhtus olema aknal ja tuli Karlale õue vastu.

— Tere, tere. Noh kas tulid nüüd vanaks poisiks õppima.

— Ei just seda, sest mis seal ikka õppida oleks. Jääd vaid samuti üksinda kui oma ei leia. Tulin aga Sinult midagi muud õppima.

— Noh astu aga sisse, astu sisse. Vaatame ümber. Eks siis jõua õpetust ka saada.

Ja vaadata siin oligi Karlale. Kõik oli eeskujuline. Isegi kõõgi sisseseedet oleks imestanud iga perenaine.

— Sarnane köök peab just vanapoisil olema, ütles onu pliiti näidates.

Tuba oli puhas ja mugav. Onu pakkus Karlale tooli ja istus ise vastu.

— Noh kuidas meeldib?

— Kõik on väga uhke, ainult ühest asjast ei saa ma aru. See on õieti see, mille pärast siia tulingi.

— Ja mis see siis õige on? Lase aga kuulda.

— Selleks kõigeks oled ju tarvitanud õige palju raha.

Muidugi, muidugi. Aga siis?

— Kust sa selle kõik oled saanud?

— Olen kogunud õmblemisega, naaskliga ja tikutamisega.

— Seda ma tean, kuid minule on saladus, kuidas sa nii vähesest sissetulekust oled võinud kokku hoida. Olen minagi katsunud, aga ikka ebaõnnestu-

nud, kuigi minul peaks olema ehk enam võimalust, sest saan korralikult palka.

— Või nii. Noh kas keegi pole sulle pakkunud elukindlustust. Küll sa siis juba selle saladuse isegi oleks selgitanud.

— On küll. Aga ma olen mõelnud, et mis ma selle elukindlustusega ikka teen, kui pole veel peretki, kelle eest hoolitseda.

— Nii see on. Kuid sellel ajal on teinegi külg. Sina oled hoolas ja korralik poiss. Siiski tundub, et kokkuhoid käib sulle üle jõu. Siin tulebki elukindlustus appi. Selle peab maksma korralikult. Oled ju veel noor ja kui võtadki suurema elukindlustuse, ei tule see sulle kalliks ega üle jõu käivaks. Peaaegu tähelepanematult kogud sellega omale rahasumma vanaduspäevade toeks. Kui enam ei jaksa teenida leiba, korraldad oma elu nagu vana onu. Kui aga sattud naiste püünistesse ja abiellud, siis on elukindlustus juba teistelgi põhjustel tarviline. Eks ole?

— Nüüd siis ongi minule selge see onu saladus, mida nii mitmedki imestavad. Võid olla kindel, et minagi teen samuti. Kuid ütle minule kuidas sina vanema aja inimesena selle mõtte peale tulid.

— Noh kas sa siis ei tea, et meie kingsepad oleme omast kohast ka filosofid. Meil on tööd tehes aega üht ja teist mõelda. Kord vanaduspäevile mõeldes, tuligi see meelde. Nüüd olen väga rõõmus, et see tuli õigel ajal.

(Leimaus)

Välismehed!

Rakendage veel

jõudu ja innukust

tööle,

et läheneval aastalõpul

igakuks võiks

rahuldustundega

teha sooritatud tööhulga

kokkuvõtte.

VÄLJAANDJA: KINNITUS AKTSIA SELTS EESTI LLOYD

Toimetus: Tallinnas, Pikk tänav 11.

Vastutav toimetaja: L. Ranek